

УДК 619:617.271:636.2

МОНІТОРИНГ ОРТОПЕДИЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ ТА АЛГОРИТМИ ОРТОПЕДИЧНИХ ОБРОБОК В УМОВАХ МОЛОЧНОЇ ФЕРМИ

Яремчук А. В., кандидат ветеринарних наук, доцент
Чемеровський В. О., доктор філософії, асистент
Рубленко М. В., доктор ветеринарних наук, професор

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква

Синдром кульгавості уражає до 25% світового поголів'я великої рогатої худоби та не має стійкої тенденцію до зменшення його прояву. Кульгавість та її наслідки призводять до суттєвих втрат у молочному скотарстві. Кульгаві корови рідше підходять до годівниць, важко йдуть до доїльної зали, часто залежуються. Це не тільки призводить до зниження надоїв молока, а й збільшує ризик виникнення маститів та супутньої патології. Найвищі витрати пов'язані із втратами виробництва молока та вибракуванням тварин. Поряд з цим, такі ускладнення безпосередньо відображають зниження рівня добробуту та здоров'я і, як наслідок, призводять до скорочення тривалості життя корів із високим продуктивним потенціалом. Економічні втрати через кульгавість, здебільшого, спричинюють проблеми зі здоров'ям як такими, а не з вартістю лікування.

Менеджмент молочними фермами щодо контролю кульгавості великої рогатої худоби має бути багатостороннім зокрема, це контроль і корекція годівлі та поведінки тварин, стресу і технологічних процесів, а також проведення періодичних ортопедичних обробок кінцівок. При цьому важливими є ветеринарні ланцюги моніторингу захворюваності кінцівок, а саме технологічні ризики, умови утримання і голівлі, репродуктивні процедури, критерії добробуту корів, типи кульгавості та біомеханіки рухів, ортопедична диспансеризація і клініко-патоморфологічна характеристика нозологічних форм патологій копит та їх приналежність до відповідної нозологічної групи, аналіз і оцінка ефективності лікувальних та профілактичних заходів. На фермах різних типів популяцій продуктивних тварин результати моніторингу щодо захворюваності копит можуть істотно різнитися.

Мета досліджень – моніторинг стану кінцівок у великої рогатої худоби та аналіз нозологічних форм ортопедичної патології наприкладі університетської молочно-товарної ферми.

Дослідження проведені в умовах молочно-товарної ферми навчально-наукового центру Білоцерківського національного аграрного університету. Обстежені корови утримуються на молочно-товарній фермі університету, яку було реконструйовано згідно принципів технологій для безприв'язного утримання на 140 гол. молочних корів. Ферма благополучна щодо інфекційних хвороб, а поширеність ортопедичної патології з ознаками гнійно-некротичних

уражень чи пальцевого дерматиту за останні 3 роки не перевищує 7–8%. Щорічно в стаді восени і навесні проводиться ортопедична диспансеризація та лікувально-профілактичні заходи щодо кульгавості. Поголів'я корів голштинської породи, вагою 450–500 кг, надій за останню лактацію 7600 кг, доїльний зал обладнано за схемою «Паралель», вигульні майданчики бетоновані з накриттям біля кормових столів.

Протокол ортопедичної обробки передбачав: механічну очистку ратиць від бруду, візуальну оцінку (до та після зрізання рогу підошви), корекцію довжини та форми ратиць за допомогою ручного ортопедичного інструменту(ножі, копитні щипці) та електричних копитних фрез (рашпельного та ріжучого типу). Якщо в процесі попереднього огляду чи під час розчистки виявляли гнійно-некротичні ураження, то після корекції форми копита проводили їх місцеве лікування.

Клінічне дослідження захворюваності на ортопедичну патологію в господарстві у 2023 році виявило, у істотної частини поголів'я корів (40,3%) різні форми деформацій ратиць. Домінуючою патологією виявилися пододерматити (13,1%) та виразкові процеси (17,5%). Здебільшого, їх причинами ставали механічні пошкодження, які тварини отримували при ходьбі по бетонній підлозі та відсутність системної роботи з профілактики ортопедичної патології. Первинною ознакою пододерматиту слугували темно-сині плями на підошовній частині мякуша. За травм та перфорації копитного рогу інколи реєстрували ускладнення у формі гнійного пододерматиту (6,1%). Суттєве поширення виразкових процесів зумовлене хронічним подразненням шкіри ділянки пальців та міжпальцевої щілини через недостатнє дотримання санітарних умов, несвоєчасне видалення гноївки, незадовільний стан обор та високу вологість. За даними клінічного огляду корів виразкові процеси в копитній ділянці характеризувались руйнуванням епітеліального покриву та розвитком місцевого гнійного запалення.

Результати диспансеризації за 2024 рік показали ефективність комплексу заходів запроваджених на фермі. Зокрема, налагоджені систематична ортопедична обробка та лікування дозволили суттєво зменшити поширеність випадків деформацій до (21,7%). Істотно зменшилась і кількість випадків пододерматитів (5%) та виразкових процесів (7%). Отримані результати підтверджують, що обґрунтована програма догляду за копитами, своєчасна обрізка, включаючи профілактичні заходи, має істотне значення у профілактиці захворювань копит, тому що дозволяє істотно зменшити відсоток вибракування тварин через ортопедичну патологію.

Запропоновано ефективний метод моніторингу ортопедичної патології у корів, а також дієві алгоритми ортопедичної обробки та її аналіз. Досліджено поширеність основної ортопедичної патології у корів в умовах молочно-товарної ферми за дворічний період. Впровадження запропонованої схеми моніторингу показало дієвість заходів та зменшення проявів ортопедичної патології серед поголів'я.

Національний
університет
біоресурсів і
природокористування
України

Факультет
ветеринарної
медицини

Міжнародна наукова конференція

«Актуальні питання ветеринарної патології»

приурочена 105-річчю факультету ветеринарної медицини
та 85-річчю доктора ветеринарних наук, професора,
заслуженого діяча науки і техніки України,
академіка НААН України

Анатолія Йосиповича Мазуркевича

2–3 жовтня 2025 р.,
м. Київ, факультет ветеринарної медицини НУБіП України

Київ – 2025

УДК 005.745(043.2)(063)

З 41

Організатор конференції:

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

«Актуальні питання ветеринарної патології» приурочена 105-річчю факультету ветеринарної медицини та 85-річчю доктора ветеринарних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, академіка НААН України Анатолія Йосиповича Мазуркевича: Міжнародна наукова конференція, м. Київ, Україна, 02-03 жовтня 2025 року: матеріали конференції, Київ, 116 с.

За викладений в тезах матеріал відповідають безпосередньо автори.

Збірник матеріалів конференції є науково-практичним виданням, в якому опубліковано тези доповідей студентів, аспірантів, кандидатів і докторів наук, наукових працівників та практикуючих лікарів факультету ветеринарної медицини та інших підрозділів Національного університету біоресурсів і природокористування України, навчальних і наукових установ України та зарубіжжя. Наукові праці відображають результати досліджень з напрямку ветеринарної медицини та біології.

Збірник матеріалів конференції розрахований на студентів, аспірантів, докторантів, викладачів, науковців, практикуючих лікарів та всіх, хто цікавиться останніми тенденціями розвитку сучасної науки.

Організаційний комітет з підготовки збірника тез: Цвіліховський М.І., д.біол.н., професор; Голопура С.І., д.вет.н., професор; Малюк М.О., д.вет.н., професор; Куліда М.А., к.вет.н., доцент; «Актуальні питання ветеринарної патології» приурочена 105-річчю факультету ветеринарної медицини та 85-річчю доктора ветеринарних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, академіка НААН України Анатолія Йосиповича Мазуркевича: Міжнародна наукова конференція, м. Київ, Україна, 02-03 жовтня 2025 року: матеріали конференції, Київ, 116 с.

Відповідальний за випуск: М. О. Малюк

НУБіП України